

Uitgebreide herdruk 2008

TONGEREN

GEDURENDE DE
DUITSCHER BEZETTING

DOOR DE EERW. HEEREN

J. PAQUAY,
Pastoor te Heusden,

EN

RIDDER P. DE CORSWAREM,
Kapelaan, aan O. L. Vrouw Kerk te Tongeren.

TONGEREN, DRUKKERIJ COLLÉE.
1920.

SG

Redacteur Kamiel Mertens

Studium Generale vzw

Oorspronkelijke uitgave:

Paquay, Jan-Berchmans (+) & de Corswarem, (ridder) Paul (+) : *“Tongeren gedurende de Duitse bezetting, 1914-1918”*; gedrukt bij Collée te Tongeren, 1919; (392 pag.)

Verscheen op 16 december als uitgebreide heruitgave 2008:

(nr. SG-028)

Mertens, Kamiel (redacteur): *“Tongeren gedurende de Duitse bezetting 1914-1918”*
uitgever Studium Generale vzw, Balen, 2008; 272 pag.; formaat A4, geïllustreerd; softcover gelijmd.
(gewicht 0,750 kgr)

ISBN: 978-90-76967-28-8

Prijs: 30 €

Sinds 11 februari 2009 zijn opnieuw exemplaren te koop op het Stadsarchief van Tongeren, Praetorium, Maastrichterstraat 10 te Tongeren. Na uitputting van de voorraad kunt u daar aan dezelfde prijs tot 31 maart 2009 intekenen voor de nieuwe oplage. Die zal daar voor afhaling beschikbaar zijn vanaf 15 april 2009.

U kunt ook steeds bestellen bij uitgever Studium Generale vzw, maar dan dient u wel verzendingskosten bij te betalen. Zie de algemene verkoopsbepalingen of neem contact met de redactie: kamiel.mertens@skynet.be

Over de auteurs:

Zie Paquay Jan-Berchmans (+)

Zie de Corswarem, Paul (ridder) (+)

Over de redacteur:

Zie Mertens Kamiel

Over het boek

Eind 2007 verzorgden wij reeds een uitgebreide heruitgave van een ander boek van Jan Paquay: *“De Duitse inval in Limburg – Augustus-October 1914”*. De reactie van het Limburgse publiek bevestigde onze verwachting: het boek werd vrij massaal verkocht.

Tijdens onze opzoekingen ontdekten we toen ook een zeldzaam exemplaar van een ander “oorlogsboek” van Jan Paquay, ditmaal geschreven in samenwerking met zijn ambtsgenoot, priester ridder Paul de Corswarem, tijdens de oorlog kapelaan aan de Tongerse basiliek. Het is *“Tongeren gedurende de Duitse bezetting 1914-1918”*. Anders dan het eerstgenoemde boek van Jan Paquay, handelt dit boek uitsluitend over de stad Tongeren en omgeving, en niet alleen over de eerste oorlogsmaanden, maar over de ganse Eerste Wereldoorlog. Van dat boek nam Jan Paquay de invasie en het eerste oorlogsjaar voor zijn rekening, terwijl Paul de Corswarem de jaren 1916-1918 beschreef.

Net zoals het eerste boek is ook dit zeer gedetailleerd, met veel voetnoten en zeldzame foto's. Het is zonder twijfel de voornaamste studie die over dat onderwerp ooit geschreven werd. Het kon ook moeilijk anders: de auteurs waren allebei “bevoorrechte getuigen”: Jan Paquay als doctor in de geschiedenis en lid van de bisschoppelijke commissie die na de oorlog de rapporten van alle pastoors moest coördineren; Paul de Corswarem als doctor in de theologie en kapelaan aan de Tongerse O.L.Vrouwbasiliek.

Wij hebben ons niet beperkt tot een louter weergeven van de oude teksten. Integendeel: we geven een meerwaarde aan het boek uit 1920 door biografische hoofdstukken over de beide auteurs en door het opnemen van andere bronnen over de Eerste Wereldoorlog in Tongeren. We denken aan het rapport dat verscheen in het “Davidsfonds-oorlogsboek”, aan het tweedelige “De Eerste Wereldoorlog in Limburg – Verslagen” door de provincieambtenaren Verhelst en Van Laere, aan de officiële rapporten van de Belgische regering over de Duitse gruweldaden gepleegd tijdens de invasie en de oorlog, en zo meer. Die bijkomende rapporten laten toe de verschillende versies met mekaar te vergelijken en te toetsen op waarachtigheid en bovendien hier en daar belangrijke details toe te voegen aan het oorspronkelijke boek.

Dat alles bij mekaar maakt dit boek tot een uitstekende inleiding op een stuk woelige geschiedenis van Tongeren – oudste stad van België - tijdens de Eerste Wereldoorlog, waaraan geen enkele Limburger met historische interesse kan voorbijgaan.

Inhoudstafel

Inleiding en dankwoord door redacteur K.M.

KM. Biografische gegevens over de auteurs door redacteur K.M.

1. - Priester Jan Paquay (**JP**) 2. - Priester ridder Paul de Corswarem (**PDC**)

Deel 1 – Tongeren in de eerste dagen van den oorlog, door Jan Paquay

Voorwoord van Jan Paquay - 1. – De inval – augustus-september 1914 - 2. – Het eerste jaar Duitse bezetting (1914-1915) - *Addendum – Kerkelijke plechtigheden*

Bijlagen van Jan Paquay

1. - De Pomeraansche dragonder Otto Wilfarth - 2 - Officieel verslag (schepencollege versus bezetter) - 3 – Officieel verslag schepencollege over gebeurtenissen 18 augustus 1914 - 4 - Verhaal van de vlucht der Zusters Clarissen - 5 - Brief van het Oberkommando van Leuven - 6 – Enkele feiten uit de omstreken van Tongeren - 7 - Bijgevoegde aantekeningen - 8 – Naklank (overbrenging lijken) - Besluit van Jan Paquay.

Deel 2 – Tongeren onder Duitse bezetting, 1916-1918, door Paul de Corswarem

Voorwoord van Paul de Corswarem - 1 - Plunderingen en opeischingen - 2 - Levensmoeite. - 3- Het ontvoeren der “werkelozen” (Deportaties voor dwangarbeid in Duitsland) - 4 - De nieuwe spoorwe Tongeren-Aken. Krijgsgevangenen - 5 - Het “Kommando-West” te Tongeren - 6 - Het front wankelt - 7 - De ontruiming & De Belgen! - 8 – Ondersteuningswerken - 9 - Godsdienstige toestand - 10 - Toestand van het onderwijs - 11 - Burgerlijke stand.

Bijlagen van Paul de Corswarem

1 - Verslag v.h. stadsbestuur a.d. Prokureur des Konings te Tongeren - 2 - Het “Kommando-West” in de streek van Vechmael - 3 - Een Duitsch boek over Tongeren - 4 - Nog de Duitse bluf - 5 – Tabellen gemobiliseerden, vrijwilligers, krijgsgevangenen, gesneuvelden.

Deel 3: Andere bronnen als toetsing en aanvulling (door redacteur K.M.)

3.1.- “Oorlogsboek” van het Davidsfonds (rapport over Tongeren) - 3.2.- “De Eerste Wereldoorlog in Limburg – Verslagen” (Verhelst & Van Laere) - 3.3.- “Tongeren op 18 Augustus 1914” (Antoine Franssen) - 3.4. – “Uit het dagboek van eenen ouden Tongenaar” (in “De Postrijder”, 1919) - 3.5.- « Rapports sur les attentats...”: officiële rapporten van de Belgische regering.

Foto's uit de oude doos: Tongeren tijdens de Eerste Wereldoorlog, door redacteur K.M.

(foto's uit de verzamelingen van Luc Brone, Cathérine de Corswarem, Jo Gilissen, Nico Olislagers en Stadsarchief Tongeren...)